

УДК 378.147:[373.2:811.111]

ШЕВЧЕНКО І. В.

м.Миколаїв

ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДО НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Стаття присвячена проблемі підготовки майбутніх фахівців до навчання англійської мови дітей дошкільного віку. Увага приділяється питанню формування професійної компетентності майбутнього вчителя англійської мови.

Ключові слова: майбутній вчитель англійської мови, діти дошкільного віку, професійна компетентність.

Постановка проблеми. Наприкінці ХХ століття перед системою вітчизняної педагогічної освіти вперше постала потреба готувати фахівців спроможних навчати іноземної мови дітей дошкільного віку.

Об'єктивна обумовленість потреби підготовки таких фахівців пояснюється тим, що сучасний етап розвитку суспільства характеризується новими, невідомими раніше особливостями. Найбільш істотними з них є тенденція до глобалізації суспільного розвитку, зближення націй, народів, держав і перехід від інструментальних до науково-інформаційних технологій. Цей курс закріплений у нормативно-правових документах про освіту, зокрема, у Національній доктрині розвитку освіти України у ХХІ столітті, державній програмі «Вчитель», а також положеннях Базового компоненту дошкільної освіти.

Зміст Базового компоненту побудовано на основі компетентнісного підходу відповідно вікових можливостей дітей і спрямовує педагогів на цілісний і загальний розвиток дитини, розглядає дошкільний вік як підґрунття для набуття у подальшому спеціальних знань та вмінь, окреслює головні лінії розвитку дитини: фізичний, психічний та морально-духовного здоров'я, особистісних цінностей як своєрідного внутрішнього стрижня, ціннісної етичної орієнтації з формування навичок практичного життя, емоційної сприйнятливості та сприяння розвитку індивідуальності дитини [2].

«Іноземна мова» згідно Базового компоненту дошкільної освіти представлена у варіативній частині освітньої діяльності навчального закладу, де визначено зміст освіти (комунікативно-мовленнєва компетенція ди-

тини) і окреслено результати освітньої роботи: дитина диференціює звуки іноземної мови, вимовляє їх правильно, з відповідною інтонацією; сприймає та реагує на звертання, нескладні команди та інструкції педагога, дає відповідь на прості запитання стосовно імені, віку, місця проживання тощо; знає та може озвучити окремі вірші, римування, пісні; робить коротке зв'язне повідомлення за запропонованою тематикою, правильно його оформлюючи з точки зору норм мови, що вивчається в межах запропонованого мовного матеріалу; вміє працювати в парах та групах [1].

Враховуючи ступеневу освіту, перехід загальноосвітніх середніх шкіл на вивчення іноземної мови з першого класу, наступність у навчанні дітей дошкільного віку і початкової школи, надзвичайно важливим постає питання підготовки фахівця, який був би здатним працювати не тільки у середніх навчальних закладах освіти, а і у дошкільних навчальних закладах і навчати англійської мови дітей дошкільного віку.

Це означає, що сучасному учителеві необхідні гнучкість і нестандартність мислення, вміння адаптуватись до мінливих умов життя. А це можливо лише завдяки високому рівню професійної компетентності, наявності розвинених професійних здібностей. Ця проблема зафіксована у Державній національній програмі «Освіта», де наголошується, що один із основних шляхів реформування освіти полягає у необхідності «підготовки нової генерації педагогічних кадрів, підвищення їх професійного та загальнокультурного рівня» [5].

З огляду на це проблема формування професійної компетентності майбутніх вчителів англійської мови, які б могли працювати і в

системі дошкільної освіти, здатних виховувати активну, творчу особистість, знаходиться у центрі уваги багатьох науковців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідженню проблеми підготовки фахівців у вищих педагогічних закладах освіти були присвячені роботи таких вчених, як Г. Алова, А. Алексюк, Ю. Бабанський, В. Безпалько, В. Вегасов, І. Зязюн та ін. Дослідники звертають увагу на зміст, методи, форми, нові технології навчання студентів, на формування фахових умінь та окремих рис характеру майбутніх педагогів, наголошують на визначенні змісту і технологій формування професійної компетентності фахівця в умовах ступеневої системи вищої освіти як координатора освітнього процесу.

В останній час було проведено низку досліджень (А. Ахаян, О. Бігич, А. Булінін, Д. Ізаренков, Н. Харитоновна), в яких розглянуто формування професійної компетентності як одного з видів професійної готовності студентів до навчання.

Виклад основного матеріалу. Термін «професійна компетентність» широко використовується у ході аналізу проблем модернізації освіти та визначення вимог до випускників вищих навчальних закладів.

Науковець Х. Шапаренко розуміє категорію «професійна компетентність» як готовність і здатність фахівців приймати ефективні рішення у процесі професійної діяльності. Професійна компетентність, згідно його тлумачення, в цілому характеризується сукупністю інтегрованих знань, умінь і досвіду, а також особистісних якостей, що дозволяють людині ефективно проектувати і здійснювати професійну діяльність [9].

На думку науковця Н. Сергієнка професійна компетентність вчителя – інтегроване професійно особистісне утворення, в якому внутрішні ресурси людини, її особисті якості та здібності розглядаються як джерело й критерії ефективної предметної діяльності в системі освіти. Дослідник схильний вважати, що це – інтегративна властивість особистості, що володіє комплексом професійно значущих для вчителя якостей, має високий рівень науково-теоретичної й практичної підготовки до творчої педагогічної діяльності та ефективної взаємодії з учнями в процесі педагогічної співпраці на основі впрова-

дження сучасних технологій для досягнення високих результатів [8].

Вчений В. Синенко впевнений, що професійна компетентність вчителя є високим рівнем його психолого-педагогічних і науково – предметних знань і умінь у поєднанні з відповідним культурно – моральним образом, що забезпечує на практиці соціально затребувану підготовку підростаючого покоління до життя [1].

За словами дослідника О. Котенко, професійна компетентність учителя англійської мови – це інтегроване утворення його особистості, яке синтезує в собі необхідні компетентності (практично-методичну, психолого-педагогічну, особистісно-мотиваційну) та відповідні компетенції (мовну, мовленнєву, лінгвокраїнознавчу, дискурсивну, соціокультурну, комунікативну, здатність до самоосвіти, самопізнання, полікультурність, діалогічність, тощо), взаємовплив яких сприяє ефективній педагогічній взаємодії [7].

Отже, професійне становлення майбутнього вчителя англійської мови, розвиток його професійної компетентності стає можливим за умови формування відповідних компетенцій, структурними елементами яких є конкретні професійні якості, узгоджені із соціальним запитом суспільства на вивчення іноземних мов. Професійні якості умовно можливо поділити на три групи.

До першої групи практично-методичних якостей належать ті, що передбачають наявність методичних знань з іноземної мови, вміння правильно визначати зміст і доцільність навчального матеріалу, принципи, методи, види роботи, здатність враховувати рівень підготовки дітей, їхні психофізіологічні особливості. До практичних якостей варто віднести сформованість комунікативних умінь, тобто практичне володіння іноземною мовою.

Друга група – психолого-педагогічні якості, які формують здатність до прогнозування результатів педагогічної діяльності, саморегуляції, креативності, інноваційного потенціалу, новаторських умінь.

До третьої групи особистісно-мотиваційних якостей майбутнього вчителя іноземної мови належать ціннісні парадигми, його емоційно-вольові сфери [6].

Для навчання англійської мови дітей дошкільного віку у майбутнього фахівця мають бути сформовані такі компетенції:

- інтегрована іншомовна професійна компетенція (лінгвістична, лінгвокраїнознавча, комунікативна, навчально-пізнавальна та лінгвометодична);
- психолого-педагогічна компетенція у галузі дошкільної освіти;
- методична компетенція з методики навчання іноземної мови дітей дошкільного віку.

До циклу дисциплін, що забезпечують формування високого рівня психолого-педагогічної компетенції, входять: «Вікова фізіологія», «Загальна психологія».

Дисципліни, що забезпечують формування високої іншомовної комунікативної компетенції – «Практичний курс англійської мови», «Країнознавство», «Зарубіжна література».

Формування високого рівня методичної компетенції забезпечують такі дисципліни: «Методика навчання англійської мови в середніх навчальних закладах», «Методика навчання англійської мови на початковому етапі».

Безумовно, майбутнім фахівцям, які будуть навчати дітей дошкільного віку іноземної мови, необхідно пам'ятати, що всилу вікових особливостей дошкільники надзвичайно рухливі, тому використання ігрових прийомів [4, 6] перетворює навчання іноземної мови до природного розвитку дитини. До того ж останнім часом зростає кількість гіперактивних дітей, у яких концентрація уваги дуже обмежена, що потребує від фахівців високого професіоналізму: часто виявляти винахідливість, володіти асоціативним мисленням, оскільки немає часу згадувати фрази що сказати далі, думати, «відпочити». До кожного заняття треба ретельно готуватися і до автоматизму відпрацьовувати його хід.

Не секрет, що навіть досвідчені педагоги, після занять з дітьми дошкільного віку виснажені як психологічно, так і енергетично: треба всього себе віддати малечі. Паузи тут відсутні. Такий темп навчально-виховного процесу вимагає досконалого володіння іноземної мови від майбутніх вчителів англійської мови. Із даною категорією дітей проводити заняття набагато складніше, ніж з учнями старших класів.

Мета занять з англійської мови в дошкільному освітньому закладі – це розвиток у ди-

тини елементарних навичок усного мовлення (комунікативності), розуміння змісту англійської лексики, опанування простих англійських лексико-граматичних навичок, розвиток у дитини пізнавального інтересу, розуміння вихованцем логічної послідовності у складанні діалогічного та монологічного висловлювань англійською мовою [4].

Працюючи з дітьми дошкільного віку, перш за все необхідно особливу увагу приділяти правильному промовлянню англійських звуків. Але є певна кількість дітей, яка потребує допомоги логопеда (мають дефекти у вимові звуків рідної мови), тому пояснення і демонстрація педагога вірної артикуляції англійських звуків (що доповнюється імітацією) дуже важливо для опанування дитиною іноземною мовою. Попереднє опрацювання окремих звуків є важливим підготовчим етапом для ознайомлення дітей з новим навчальним матеріалом. Діти дошкільного віку мають звичку «ковтати» слова у рідній мові, не розподіляють речення (говорять без зупинки, без логічного наголосу). Такі явища вони переносять на іноземну мову. Тому, чільне місце у подоланні цих явищ займає спів на іноземній мові.

До значних труднощів опанування дитиною іноземною мовою належать: сталий порядок слів, наявність службових слів (артиклі, частки, прийменники, сполучники), допоміжні дієслова, нові звуки, яких в українській мові немає. Не можна оминати і здатність дитини до вивчення іноземної мови (у кожної дитини різні здібності) та навчання взагалі, що вимагає «особистісно орієнтованого підходу у навчанні іноземної мови дітей в дошкільному освітньому закладі» [4; 5].

Висновки. Підсумовуючи сказане, ми дійшли висновку, що будучи першою освітньою ланкою в житті людини, дошкільна освіта повинна допомагати дитині збагачувати свої знання та реалізувати природний потенціал. Оволодіння іноземною мовою представляється одним із шляхів входження дитини до полікультурного соціуму, в чому допоможуть професіонали-педагоги, на підготовку яких скеровано організацію навчально-виховного процесу у ВНЗ.

Список використаних джерел

1. Адольф В. А. Профессиональная компетентность современного учителя: монография / Красноярский Гос. Университет / В. А. Адольф. — Красноярск: КрГУ, 1998. — 286 с.
2. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://osvita.ua/legislation/doshkilna-osvita/30154/Додаток>.
3. Беленька Г. В. Формування професійної компетентності сучасного вихователя дошкільного навчального закладу : моногр. / Г. В. Беленька. — К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. — 320 с.
4. Будак С. В. Формування готовності студентів до іншомовної діяльності з дошкільниками : монографія зі спецпрактикумом у двох книгах / С. В. Будак. — К. : Видавничий Дім «Слово», 2008. — 288 с.
5. Державна національна програма «Освіта (Україна XXI століття)». — К. : Райдуга, 1994. — 61 с.
6. Богуш А. М. Мовленнєво-ігрова діяльність дошкільників. Мовленнєві ігри, ситуації, вправи : навч.-метод. посібник / А. М. Богуш, Н. І. Луцан. — К. : Слово, 2008 — 256 с.
7. Котенко О. До проблеми формування професійно значущих якостей майбутнього вчителя іноземної мови / О. Котенко // «Імідж сучасного педагога». — 2011. — № 10. — С. 62—64.
8. Сергієнко Н. Ф. Професійна компетентність сучасного вчителя / Електронний ресурс. — Режим доступу : <http://tme.umo.edu.ua>.
9. Шапаренко Х. А. Формування професійної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів на засадах акмеологічного підходу / Х. А. Шапаренко. — Рукопис.

SHEVCHENKO I. V.
Mykolaiv

PROBLEMS OF FUTURE TEACHERS' TRAINING TO TEACH ENGLISH THE CHILDREN OF PRESCHOOL AGE

The article is devoted to the problem of training of future specialists to teach English the children of preschool age. Special attention is paid to the issue of the professional competence formation of a future English teacher.

Keywords: a future English teacher, children of preschool age, professional competence.

ШЕВЧЕНКО І. В.
г. Николаев

ПРОБЛЕМЫ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ К ОБУЧЕНИЮ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Статья посвящена проблеме подготовки будущих специалистов к обучению детей дошкольного возраста английскому языку. Особое внимание обращается на формирование профессиональной компетентности будущих учителей английского языка.

Ключевые слова: будущий учитель английского языка, дети дошкольного возраста, профессиональная компетентность.

Стаття надійшла до редколегії 10.04.2014

УДК 373.2.015

S. I. YAKIMENKO
Mykolaiv

ETHICAL COMPONENT OF CHILD'S OUTLOOK FORMATION

The article reveals one of the most important components of child's outlook formation – an ethical component. We understand an ethical component of child's outlook formation as knowledge of ethical standards, the organized internal position of the child towards them and their direct realization. The analysis of an ethical component and its influence on the child's outlook in the conditions of current trends formation is presented in the article. Relying on everything mentioned above we consider the moral formation of experience which we understand as knowledge of ethical standards in an ethical component of integrative model of outlook formation in quality system of the forming principle.

Keywords: outlook, ethics component, child, outlook formation.

As you know, ethics is a branch of science that studies and justifies the principles of morality and norms of human activities in terms of such concepts as good and evil.

Historically, we can distinguish the following types of ethical systems:

1. Autonomous ethical systems that draw the moral laws from the nature of the subject that has the highest moral degree (e.g., the dictates of conscience).

2. Heteronomous ethical systems in which moral standards are based on some external authority (e.g., religious commandment).